

Пасічняк Р. Л., викладач кафедри тактико-спеціальної, фізичної та вогневої підготовки факультету № 3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ;

Равлюк І. І., викладач кафедри тактико-спеціальної, фізичної та вогневої підготовки факультету № 3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ЧИ ПРЕКУРСОРІВ

На сучасному етапі в кримінально-правовій науці сформувався досить однозначний підхід до висвітлення наркотичної проблематики, відповідно до якого проводиться переважна більшість наукових досліджень щодо незаконних дій з наркотичними речовинами, тобто злочинів пов'язаних із незаконним обігом наркотиків. У зв'язку з цим помітно збільшилася кількість закріплених у Кримінальному кодексі України складів злочинів, які регулюють ці питання. Проте, неефективність в повній мірі боротьби з наркоманією на нашу думку полягає навіть не стільки в недосконалому чинному законодавстві, скільки в наркотичній залежності осіб, достатньо складних формах її подолання або заміни, постійному поповненні контингенту осіб, що вживають наркотичні засоби. З іншого боку, дається взнаки прибутковість наркобізнесу, стабільно високий попит на наркотики.

Поява законодавства про відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів у 1995 р. була викликана необхідністю узгодження Українського законодавства з міжнародно-правовими актами у цій галузі. У зв'язку з цим у Кримінальний кодекс України були внесені суттєві зміни і доповнення. В ході цих змін встановлено кримінальну відповідальність і за такі форми прояву злочинної поведінки, які ми хочемо приділити увагу в нашому науковому дослідженні, а саме контрабанда наркотичних засобів, психотропних

речовин або прекурсорів окремою нормою Кримінального кодексу України, 305 КК [1].

При розгляді безпосереднього об'єкта контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів і прекурсорів у літературі єдиних поглядів як і суттєвих розбіжностей також немає. Одні вказують, що безпосереднім (основним) об'єктом злочину, що розглядається є встановлений порядок переміщення предметів злочину через митний кордон України. Інші визнають його як встановлений порядок переміщення предметів, вилучених з вільного обігу через митний кордон України. Інші вважають, що об'єктом є суспільні відносини, які забезпечують встановлений порядок поведінки з отруйними та сильнодіючими речовинами й охорону таким шляхом народного здоров'я [2, с. 95].

В контексті визначення предмету злочину, слід зауважити, що наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсор з урахуванням доцільності їх використання у медичній практиці та залежно від ступеня їх небезпечності для здоров'я людини і застосовуваних заходів контролю за їх обігом включаються до відповідно пронумерованих списків таблиць Переліку, зокрема:

➤ таблиця I містить наркотичні засоби, у тому числі рослини, і психотропні речовини, включені до списків № 1, № 2 та № 3, обіг яких на території України заборонено, за винятком їх обігу лише в цілях та на підставах, передбачених статтями 15, 19 і 20 Закону;

➤ таблиця II містить наркотичні засоби і психотропні речовини, включені до списків № 1 і № 2, обіг яких на території України обмежено та стосовно яких устанавлюються заходи контролю;

➤ таблиця III містить наркотичні засоби і психотропні речовини, включені до списків № 1 і № 2, обіг яких в Україні обмежено та стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю;

➤ таблиця IV містить прекурсор наркотичних засобів і психотропних речовин, включені до списків № 1 і № 2, обіг яких на території України обмежено та стосовно яких устанавлюються заходи контролю.

Обіг препаратів, що містять наркотичний засіб або психотропну речовину, які включені до таблиць II і III Переліку, підпадає під дію заходів контролю, що застосовуються щодо обігу наркотичного засобу чи психотропної речовини, які в них містяться;

Якщо препарат містить не один наркотичний засіб чи не одну психотропну речовину, а кілька наркотичних засобів та (або) психотропних речовин, які включені до таблиць II і III Переліку, щодо обігу яких встановлено різний режим контролю, то його обіг підпадає під дію заходів контролю, що застосовуються щодо обігу того із засобів або тієї з речовин, що підлягає більш суворим заходам контролю.

I. Особливо небезпечні (таблиця I):

а) Наркотичні засоби (список № 1 – героїн, канабіс, смола канабісу екстракти настойки канабісу, кокаїновий куш, кока лист, макова солома або концентрат з макової соломи (усі її частини, за винятком дозрілого насіння), рослини виду мак снотворний, зібрані будь-яким способом, що містять алкалоїди, а також речовини, які отримують з цієї макової соломи, меткатинон (ефедрон), опій тощо);

б) Психотропні речовини (список № 2 – брoлаmfетамін, катинон, мескалін, фенциклідин тощо);

в) Рослини, які містять наркотичні засоби та психотропні речовини (список № 3). До них відносяться: рослини виду мак снотворний (маються на увазі опійний, олійний та інші різновиди, що містять опій); рослини будь-якого виду коноплі роду канабіс [3].

II. Небезпечні речовини і препарати, обіг яких обмежено та стосовно яких устанавлюються заходи контролю (таблиця II):

а) Наркотичні засоби (список № 1 – алфентаніл, кодеїн, кокаїн, метадон, морфін, омнопон, промедол, тебаїн, фентаніл тощо);

б) Психотропні речовини (список № 2 – амфетамін, секобарбітал, фенетилін).

III. Менш небезпечні речовини і препарати, обіг яких обмежено і стосовно яких допускається виключення деяких заходів контролю (таблиця III):

а) Наркотиковмісні лікарські засоби (список № 1 – етілморфін, кодеїн тощо, якщо вони поєднані з одним або декількома інгредієнтами і містять не більше 100 мг наркотичного засобу на одиницю дози в концентрації не вище 2,5 % у нероздільних препаратах, препарати кокаїну, що містять не вище 0,1 % кокаїну, та ін.).

б) Психотропні речовини (список № 2 – алобарбітал, барбітал, діазепам, метилприлон, фентермін тощо).

Прекурсори – речовини, що використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, включених до Переліку.

У Переліку, затвердженому постановою КМУ від 6 травня 2000 р. № 770, прекурсори згруповані у двох списках. Список № 1 містить перелік прекурсорів, обіг яких обмежено і стосовно яких встановлено заходи контролю. Йдеться про прекурсори у вигляді хімічних речовин та їх солей, під час переробки яких можна одержати синтетичні наркотичні або психотропні речовини: ергометрин, ефедрин, лізергінова кислота, фенілацетон тощо.

У списку № 2 перелічені прекурсори, обіг яких необмежено, але стосовно них теж встановлено заходи контролю. Ці прекурсори (у вигляді розчинників, окислювачів та інших хімікатів промислового або побутового призначення) використовуються в процесі виготовлення наркотичних або психотропних речовин (наприклад, ангідрид оцтової кислоти, ацетон, етиловий ефір, калію перманганат, сірчана кислота, соляна кислота) [3].

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Музика А. А. Об'єкт злочинів, пов'язаних з наркоманією [Текст] / А. А. Музика. – Право України. – 1997. – № 12. – с. 95.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.200 № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BE>.